

■ NINA CASSIAN

Cuvinte pentru copii

Un an întreg pe care globul îl dedică celei mai fragile și mai dezarmate componente a umanității — Copilului — este o acțiune-simbol. Cu toate contradicțiile, unele sumbre, care palpită în sinul istoriei, cu toate că spectrul foametei și al războiului încă n-a părăsit orizontul, acest gest este acolada speranței, îmbrățișarea posibilă dintre prezent și viitor. Realitatea inconjurătoare, cu sectoarele ei dramatice și cu cele (aproape) senine, e cunoscută și resimțită de orice contemporan lucid pentru care dăinuirea este o problemă deopotrivă existențială și etică.

Una dintre cele mai greu de epuizat — dacă nu chiar nepuizabile — surse de dăinuire este expresia artei, cea prin care experiența de viață se transmite cu savoarea și candoarea clipei vii, cea prin care, atingând țesutul cel mai intim, îl pregătim ca pe o platformă de lansare a celor mai temerare viziuni și abstracții.

E firesc să mă fi apropiat de copii prin înclinația mea fundamentală, adică scriind pentru ei. Dar nu doar pentru ei, ci și despre ei; dar nu doar pentru și despre ei, ci, totodată, și pentru și despre noi, adulții. Am spus, de câte ori am avut prilejul, că viața mi se pare prea scurtă pentru a merita subîmpărțiri în zone incerte și controversabile, cum ar fi: copilăria, adolescența, prima, a doua, a treia etc. tinerețe, maturitatea, senectutea și variantele lor. Considerînd-o ca pe un unic gest, desigur, cu gradațiile și ipostazele lui, cel mai înțelept — în sens vital — e să nu renunțăm la nici una dintre vîrstele numite, la cele traversate și chiar la cele netrăite încă, ci doar imaginate. Aceasta nu e o ipoteză științifico-fantastică: e o posibilitate la îndemîna noastră, pentru a întîmpina complexitatea universului cu întreaga noastră complexitate. Scriind pentru copii, scriu, implicit, pentru copilul din noi, iar dacă vocabularul ține cont de anumite limite (și în anumite limite), aceasta nu obligă la schematizare și sărăcire, necum la îngămure sau gingăveală.

Dincolo de rezultatele estetice (pe care nu se cuvine să le apreciez eu), vreau să declar că am încercat un sentiment de gravă responsabilitate de cite ori m-am adresat, în vers, proză sau replică de teatru, „celor mici“ (de fapt, publicului celui mai numeros, cu exigențele lui, unele, evidente, altele, misterioase), responsabilitate față de sănătatea lor morală și intelectuală, față de felul (și de limba) cu care vor cuprinde lumea, încercînd s-o cunoască și s-o înfrumusețeze.

În conjunctura sărbătorească-activă a acestui an, nu mă pot împiedica să constat — pentru a cita oară? — că, în ciuda ilustrelor semnături — Eminescu, Caragiale, Creangă, Arghezi etc., la noi, sau Tolstoi, Lewis Carroll, Selma Lagerlöf, Swift, Max Jacob etc. (sau, în muzică, Bach, Mozart, Beethoven, Schumann, Ravel, Debussy, Prokofiev etc.) — domeniul creației artistice pentru copii este încă (desconsiderat, ca o activitate minoră sau ca un rău necesar, de la spațiul acordat de critică pînă la tonul ei, atitudinea respiră încă prejudecata și discriminarea.

Din fericire, cei care scriu pentru copii, atrași nu de legea tentanță a cererii și a ofertei, ci conduși de legea interioară a vocației și a răspunderii, lege care nu le permite să-i ignore sau să-i refuze pe cei aflați azi la vîrsta copilăriei — populația adultă, de mîine, a globului —, consacră acestei activități nu un an, ci ani din viața lor.

Împrejurarea internațională în care ochii și urechile lumii își vor îndrepta atenția asupra copiilor, asupra celor care se bucură de darurile existenței, ca și, mai ales, asupra celor aflați în suferință, constituie încă un stimulent pentru creativitatea tuturor oamenilor care, sub o formă sau alta, se simt indestructibil legați de miraculoasa, delicata, vulnerabila, fascinantă ființă: Copilul.